

Insolvence a náklady exekuce

Rozhodnutí, jímž soudní exekutor určuje náklady exekuce (příkaz k úhradě nákladů exekuce), je ve smyslu ustanovení § 109 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona „prováděním exekuce“ a nikoli jejím „nařízením“. Do insolvenčního řízení je soudní exekutor oprávněn přihlásit pohledávku z titulu nákladů exekuce (ve smyslu § 87 odst. 1 exekučního řádu) i jako nevykonatelnou. Nevykonatelná pohledávka z titulu náhrady nákladů exekuce co do odměny soudního exekutora (jako pohledávka, která může být přihlášena a zjištěna v insolvenčním řízení vedeném na majetek dřívějšího povinného) vzniká (soudnímu exekutorovi vzniká právo na náhradu nákladů exekuce co do jeho odměny) v okamžiku, kdy soudní exekutor vymohl při provádění exekuce pohledávku nebo její část.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 ICdo 56/2015, ze dne 31.7.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce BHJ správci v. o. s., se sídlem v H.K., jako insolvenčního správce dlužnice J.P., zastoupeného JUDr. J.J., advokátem, se sídlem v H.K., proti žalovanému JUDr. D.M., LL. M., soudnímu exekutorovi Exekutorského úřadu Klatovy, se sídlem v K., o určení pravosti vykonatelné pohledávky, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 41 ICm 849/2014, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužnice J.P., bytem v B., vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 41 INS 31785/2013, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 19. března 2015, č. j. 41 ICm 849/2014, 101 VSPH 40/2015-51 (KSHK 41 INS 31785/2013), tak, že dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 19. března 2015, č. j. 41 ICm 849/2014, 101 VSPH 40/2015-51 (KSHK 41 INS 31785/2013), se zamítá v rozsahu, v němž směřuje proti té části prvního výroku rozsudku, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku ohledně části pohledávky tvořené náhradou hotových výdajů ve výši 4.235 Kč. Ve zbývajícím rozsahu se rozsudek odvolacího soudu zrušuje a věc se potud vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 31. října 2014, č. j. 41 ICm 849/2014-26, Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Zamítl žalobu, kterou se žalobce (BHJ správci v. o. s., jako insolvenční správce dlužnice J.P.) domáhal vůči žalovanému (JUDr. D.M., LL. M.) určení, že žalovaný nemá za dlužnicí v insolvenčním řízení vedeném u insolvenčního soudu pod sp. zn. KSHK 41 INS 31785/2013 pohledávku ve výši 7.865 Kč (bod I. výroku).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (bod II. výroku).

Insolvenční soud dospěl po provedeném dokazování k těmto závěrům:

[1] Pohledávka přihlášená žalovaným do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužnice jako vykonatelná, není pohledávkou vyloučenou z uspokojení dle § 170 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ani pohledávkou uplatňovanou jiným způsobem (§ 203 a násl. insolvenčního zákona) než přihláškou (postupem dle § 173 a násl. insolvenčního zákona).

[2] Pohledávka má základ v procesním právu, když vznikla na základě pravomocného rozhodnutí vydaného exekutorem dle ustanovení § 87 odst. 4 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu), a o změně dalších zákonů.

[3] V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. března 2008, sp. zn. 20 Cdo 5223/2007 usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu, se sice uvádí, že „příkaz je ve spojení s usnesením o nařízení exekuce exekučním titulem, který se vykonává v exekučním řízení, v němž byl vydán“, tento názor však nezakládá vyloučení pohledávky z uspokojení v insolvenčním řízení ani neodůvodňuje její popření (Nejvyšší soud řešil citovaným rozhodnutím jinou otázku).

[4] Insolvenční soud zejména proto neshledal důvody k popření pohledávky, a to též proto, že insolvenční zákon nikterak neomezuje rozsah titulů (ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 exekučního řádu), na jejichž základě věřitel uplatňuje pohledávku v insolvenčním řízení.

[5] Insolvenční soud má rovněž za to, že důvodem popření pohledávky žalobcem bylo výlučně jiné právní posouzení věci, tj. důvod zapovězený ustanovením § 199 odst. 2 insolvenčního zákona.

K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 19. března 2015, č. j. 41 ICM 849/2014, 101 VSPH 40/2015-51 (KSHK 41 INS 31785/2013):

[1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud dospěl po přezkoumání rozsudku insolvenčního soudu k těmto závěrům:

[1] K námitce odvolatele, že náklady exekutora nemohou být uspokojeny mimo exekuční řízení (tedy ani v rámci insolvenčního řízení na základě přihlášky exekutora), odkazuje odvolací soud na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 [jde o usnesení ze dne 23. října 2014, uveřejněné pod číslem 32/2015 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 32/2015“)]. Tam Nejvyšší soud dovedl, že soudní exekutor je povinen po zahájení insolvenčního řízení na majetek v exekuci povinného vydat do majetkové podstaty „úpadce“ jím v exekuci vymožené plnění bez odpočtu nákladů exekuce a jako věřitel „úpadce“ náklady exekuce (svou pohledávku) přihlásí do insolvenčního řízení. Tamtéž poukázal Nejvyšší soud na to, že:

1/ Vztah insolvenčního řízení k exekučnímu řízení je upraven v ustanovení § 109 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona, podle kterého po zahájení insolvenčního řízení výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést. Již nařízená exekuce tedy po zahájení insolvenčního řízení nemůže být provedena a exekutor je povinen do majetkové podstaty vydat insolvenčnímu správci podle ustanovení § 206 téhož zákona všechny věci a práva, které doposud zajistil.

2/ Jestliže insolvenční zákon říká (v § 5 písm. a/ a b/), že „věřitelé, kteří mají podle tohoto zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti“ (...), nelze než dovést, že se toto ustanovení musí vztahovat na všechny věřitele úpadce. Tímto věřitelem je nutně i soudní exekutor, kterému v průběhu exekuce vznikají náklady uvedené v ustanovení § 87 odst. 1 exekučního řádu (...). Jestliže má z tohoto titulu pohledávku vůči povinnému - „úpadci“ (ať již vymahatelnou podle příkazu k úhradě nákladů exekuce nebo ne), je povinen ji přihlásit v přihlašovací lhůtě do insolvenčního řízení k jejímu uspokojení z majetkové podstaty „úpadce“ dojde v řadě s ostatními věřiteli.

[2] Shora uvedené závěry se plně uplatní i v této věci, i když žalovaný nevymohl ničeho z majetku povinného. Exekutor má (totiž) právo na uspokojení nákladů exekuce i v případě, že v průběhu exekuce nebylo k uspokojení pohledávky oprávněného nic vymoženo; je v podstatě honorován za to, že byl pověřen exekucí. Neobstojí tedy názor, že náklady exekuce mohou být vyčísleny až po jejím skončení a že exekutor má nárok na náhradu nákladů exekuce jen v případě, že na uspokojení pohledávky oprávněného něco vymůže; k tomu srov. i usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 102 VSPH 15/2011, (KSUL 69 INS 3380/2010) jde o usnesení ze dne 17. března 2011.

[3] To, že exekutor vydal exekuční příkaz, kterým stanovil výši nákladů, které mu vznikají v exekuci,

a výši své odměny, až po rozhodnutí soudu o úpadku (úpadek byl zjištěn rozhodnutím insolvenčního soudu ze dne 28. listopadu 2013 a příkaz k úhradě nákladů exekuce vydal žalovaný dne 2. prosince 2013), může mít za následek „podle § 140 písm. e/ insolvenčního zákona ve znění platném v té době“ pouze to, že exekuční příkaz nenabyl právní moci a nestal se vykonatelným, takže pohledávka přihlášená žalovaným není pohledávkou vykonatelnou. Neznamená to však, že pohledávka neexistuje a nemůže být uspokojena v insolvenčním řízení.

[4] Jak z podání žalovaného, tak z údajů uváděných odvolatelem vyplývá, že před zahájením insolvenčního řízení v této věci žalovaný vykonával činnost exekutora konkrétními procesními úkony a vydal příkaz k provedení exekuce srážkami ze mzdy povinné (pozdější „insolvenční“ dlužnice).

Nelze proto učinit závěr, že exekutor nevyvíjel v exekučním řízení žádnou činnost, a že proto nemá nárok na náhradu nákladů exekuce v minimální výši stanovené vyhláškou č. [330/2001](#) Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem (dále jen „vyhláška o odměně“).

[5] Z příkazu k úhradě nákladů exekuce z 2. prosince 2013 nepochybně vyplývá, že žalovaný stanovil náklady exekuce v minimální výši podle § 6 odst. 1 a odst. 3 vyhlášky o odměně, takže požaduje odměnu ve výši 3.000 Kč a náhradu hotových výdajů v minimální paušální výši 3.500 Kč (podle § 13 odst. 1 vyhlášky o odměně), s připočtením daně z přidané hodnoty ve výši 21 %. To, zda přihlášená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není rozhodné pro posouzení její existence, nýbrž jen pro posouzení toho, který z účastníků incidenčního sporu nese důkazní břemeno ohledně svých tvrzení. I kdyby šlo o pohledávku nevykonatelnou, má odvolací soud za prokázanou její existenci v přihlášené výši.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, respektive na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, namítaje, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel předkládá Nejvyššímu soudu k řešení tyto otázky:

I. Má nárok na náhradu nákladů exekuce základ v procesním právu a vzniká teprve na základě pravomocného rozhodnutí soudu a/nebo pravomocného příkazu k úhradě nákladů exekuce soudního exekutora, které má v tomto směru konstitutivní povahu?

II. Může být nárok na náhradu nákladů exekuce (jako existující pohledávka exekutora) přihlášen do insolvenčního řízení dlužníka bez ohledu na to, zda příkaz k úhradě nákladů exekuce nabyl právní moci?

III. Může nárok na náhradu nákladů exekuce vznikat již okamžikem vydání usnesení o nařízení exekuce soudem a může být toto usnesení samo o sobě exekučním titulem dostačujícím k přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení?

IV. Kdy nastane okamžik, k němuž musí být pro účely přihlášení pohledávky v podobě nákladů exekuce do insolvenčního řízení a pro účely možnosti uznat takovou pohledávku jako pravou (existující) pravomocně rozhodnuto o nároku na náhradu nákladů exekuce?

K položeným otázkám argumentuje dovolatel takto:

Ad I. (K procesní povaze nároku na náhradu nákladů exekuce).

[1] Dovolatel poukazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2007, sp. zn. 29 Cdo 238/2007

(jde o rozhodnutí uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 2008, pod číslem 92), jenž obsahuje závěr, že nárok na náhradu nákladů řízení má základ v procesním právu a vzniká teprve na základě pravomocného rozhodnutí soudu, které má v tomto směru konstitutivní povahu.

[2] Náklady exekutora nejsou ničím jiným než náklady řízení, nárok na jejich náhradu má základ v procesním právu a vzniká na základě pravomocného rozhodnutí (v rámci exekučního řízení tedy na základě pravomocného příkazu k úhradě nákladů exekuce vydaného soudním exekutorem nebo na základě pravomocného rozhodnutí soudu, kterým byla přiznána jejich úhrada soudnímu exekutorovi).

Ad II. (K možnosti přihlásit nevykonatelnou pohledávku z titulu na náhradu nákladů exekuce).

Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že na možnost přihlásit pohledávku z titulu náhrady nákladů exekuce do insolvenčního řízení nemá vliv, že „exekuční příkaz“ (správně příkaz k úhradě nákladů exekuce) nenabyl právní moci (že nejde o vykonatelnou pohledávku).

Ad III. (K okamžiku vzniku nároku na náhradu nákladů exekuce).

Nárok na náhradu nákladů exekuce nevzniká již okamžikem vydání usnesení o nařízení exekuce soudem. Výklad podaný odvolacím soudem ovšem k takovému úsudku vede a popírá tak povahu předmětného nároku jako nároku majícího základ v procesním právu. Kdyby pro vznik pohledávky nebylo třeba pravomocného příkazu k úhradě nákladů exekuce, pak by takový příkaz nebyl zapotřebí vůbec; pohledávka soudního exekutora by totiž (v minimální výši) vznikla již vydáním usnesení o nařízení exekuce soudem.

Ad IV. (K okamžiku, kdy je zapotřebí pravomocné rozhodnutí o nároku na náhradu nákladů exekuce).

Má-li pohledávka z titulu náhrady nákladů exekuce základ v procesním právu, pak pro posouzení oprávněnosti přihlašované pohledávky je určující „datum úpadku“ (míněním okamžik vydání rozhodnutí o úpadku), když přihlásit lze jen takovou pohledávku „na nákladech exekučního řízení“ (správně „na nákladech exekuce“) která vznikla (rozhodnutí nabylo právní moci) před „prohlášením úpadku“. Jiný okamžik by popíral jeden ze základních principů insolvenčního řízení.

Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, maje napadené rozhodnutí za správné.

Především nesouhlasí s názorem dovolatele, že náklady exekuce nejsou ničím jiným než náklady řízení, maje za to, že pohledávku přihlásil po právu.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání v dané věci.

Dovolání nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., takže zbývá určit, zda je přípustné podle § 237 o. s. ř.

Podle ustanovení § 237 o. s. ř. pak platí, že není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Není pochyb o tom, že napadený rozsudek je rozhodnutím odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí. Vzhledem k tomu, že pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř., zbývá určit, zda dovolatelem položené otázky odpovídají zbývajícím (v § 237 o. s. ř. uvedeným) kritériím zakládajícím přípustnost dovolání v této věci.

Ad I. (K procesní povaze nároku na náhradu nákladů exekuce).

[1] V posouzení této otázky je napadené rozhodnutí souladné s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu (přijatou zčásti před a zčásti po podání dovolání v této věci) a důvod připustit dovolání pro její zodpovězení tak není dán.

[2] To, že není správný dovolatelův názor, že pohledávka spočívající v nákladech soudního exekutora (náklady exekuce ve smyslu § 87 odst. 1 exekučního řádu) vzniká až právní mocí rozhodnutí o přiznání těchto nákladů (ať již jde o soudní rozhodnutí nebo o příkaz k úhradě nákladů exekuce vydaný soudním exekutorem), plyne jak z R 32/2015, tak z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. prosince 2015, sen. zn. 29 ICdo 5/2014, uveřejněného pod číslem 2/2017 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 2/2017“), nebo i z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2017, sen. zn. 29 ICdo 4/2015.

Ad II. (K možnosti přihlásit nevykonatelnou pohledávku z titulu na náhradu nákladů exekuce).

[1] Též v posouzení této otázky je napadené rozhodnutí souladné s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu (přijatou zčásti před a zčásti po podání dovolání v této věci) a důvod připustit dovolání pro její zodpovězení tak opět není dán.

[2] Závěr, že pohledávka spočívající v nákladech soudního exekutora (náklady exekuce ve smyslu § 87 odst. 1 exekučního řádu) vzniká a může být přihlášena do insolvenčního řízení, i když nejde o pohledávku „vymahatelnou“ (vykonatelnou), plyne opět z R 32/2015, z R 2/2017 i z rozsudku Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 4/2015.

Ad IV. (K okamžiku, kdy je zapotřebí pravomocné rozhodnutí o nároku na náhradu nákladů exekuce).

[1] Je-li judikatorně ustálen závěr, že pohledávka spočívající v nákladech soudního exekutora (náklady exekuce ve smyslu § 87 odst. 1 exekučního řádu) vzniká a může být přihlášena do insolvenčního řízení, i když nejde o pohledávku „vymahatelnou“ (vykonatelnou) [a nebylo-li proto shledáno přípustným dovolání ohledně otázky ad II.], pak odtud plyne, že není důvod připustit dovolání k zodpovězení otázky ad IV. Od řešení otázky ad II. se (totiž) jako triviální odvíjí úsudek, že pravomocné rozhodnutí (exekučního soudu nebo soudního exekutora) o nároku na náhradu nákladů exekuce (pro účely přihlášení a zjištění pohledávky v insolvenčním řízení) není vůbec zapotřebí.

Ad III. (K okamžiku vzniku nároku na náhradu nákladů exekuce).

V rozsahu vymezeném touto otázkou je dovolání přípustné, jelikož potud je napadené rozhodnutí (jak dále rozvedeno) zčásti v rozporu s níže označenou judikaturou Nejvyššího soudu.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Procesní (insolvenční) rámec dané věci (z něž vyšly oba soudy a jenž nebyl v incidenčním sporu zpochybňován žádným z účastníků) je dán existencí insolvenčního řízení vedeného na majetek „dlužnice“ (odvolací soud na několika místech svého rozhodnutí nesprávně užívá pojmu „úpadce“, jenž pro insolvenční řízení neplatí), konkrétně těmito údaji:

[1] Insolvenční řízení na majetek dlužnice bylo zahájeno u insolvenčního soudu dne 11. listopadu 2013 na základě insolvenčního návrhu dlužnice z téhož dne.

[2] Vyhláškou ze dne 11. listopadu 2013, č. j. KSHK 41 INS 31785/2013-A-2 (zveřejněnou v insolvenčním rejstříku téhož dne v 12.46 hodin), oznámil insolvenční soud zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužnice.

[3] Usnesením ze dne 28. listopadu 2013, č. j. KSHK 41 INS 31785/2013-A-6 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne v 13.38 hodin), které nabylo právní moci v prosinci 2013, insolvenční soud mimo jiné:

1/ Zjistil úpadek dlužnice (bod I. výroku).

2/ Insolvenčním správcem dlužnice ustanovil žalobce (bod II. výroku).

3/ Povolil řešení úpadku dlužnice oddlužením (bod III. výroku).

[4] Usnesením ze dne 7. dubna 2014, č. j. KSHK 41 INS 31785/2013-B-7 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne v 11.07 hodin), schválil insolvenční soud oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře.

Ustanovení § 109 insolvenčního zákona ve znění účinném v době, kdy byla v insolvenčním rejstříku zveřejněna vyhláška, kterou insolvenční soud oznámil zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužnice (11. listopadu 2013), tj. naposledy ve znění zákona č. [185/2013](#) Sb., mělo tuto podobu:

§ 109

(1) Se zahájením insolvenčního řízení se spojují tyto účinky:

(...)

c/ výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést; k úkonům a rozhodnutím, které tomu odporují, se nepřihlíží.

(...)

(4) Účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku.

(5) Nestanoví-li zákon u některého ze způsobů řešení úpadku jinak, trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení do skončení insolvenčního řízení, a jde-li o reorganizaci, do schválení reorganizačního plánu.

Ustanovení § 87, § 88 odst. 1 a § 89 exekučního řádu ve znění účinném v době, kdy žalovaný vydal příkaz k úhradě nákladů exekuce (2. prosince 2013), tj. naposledy ve znění zákona č. [45/2013](#) Sb., měla tuto podobu:

§ 87

(1) Náklady exekuce jsou odměna exekutora, náhrada paušálně určených či účelně vynaložených hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při exekuci, náhrada za doručení písemností, odměna a náhrada nákladů správce podniku, a je-li exekutor nebo správce podniku plátcem daně z přidané hodnoty, je nákladem exekuce rovněž příslušná daň z přidané hodnoty podle zvláštního právního předpisu (dále jen „náklady exekuce“). Náhrada účelně vynaložených cestovních výdajů a náhrada za ztrátu času je nákladem exekuce do výše stanovené prováděcím právním předpisem. Účelně vynaložené cestovní výdaje a ztrátu času přesahující tuto částku hradí exekutorovi oprávněný; o tom musí být poučen ve vyznění o zahájení exekuce.

(2) Oprávněný má právo na náhradu nákladů účelně vynaložených k vymáhání nároku (dále jen „náklady oprávněného“). Náklady oprávněného hradí oprávněnému povinný.

(3) Náklady exekuce hradí exekutorovi povinný.

(4) Náklady exekuce a náklady oprávněného vymůže exekutor na základě příkazu k úhradě nákladů exekuce, a to některým ze způsobů určených v exekučním příkazu k provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky.

§ 88

(1) Náklady exekuce a náklady oprávněného určuje exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce, který doručí oprávněnému a povinnému.

(...)

§ 89

Dojde-li k zastavení exekuce, hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavinił. V případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného hradí paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi oprávněný. Pro případ zastavení exekuce pro nemajetnost povinného si může oprávněný s exekutorem předem sjednat výši účelně vynaložených výdajů.

Ustanovení § 11 a § 13 odst. 1 vyhlášky o odměně ve znění účinném v době, kdy žalovaný vydal příkaz k úhradě nákladů exekuce (2. prosince 2013), tj. naposledy ve znění vyhlášky č. [490/2012 Sb.](#), měla tuto podobu:

§ 11

Společná ustanovení k odměně za výkon exekuční činnosti

(1) Splní-li povinný ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti vymáhaný nárok a uhradí zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného (§ 46 odst. 6 zákona), náleží exekutorovi odměna

a/ ve výši 50 % odměny podle § 6, jde-li o exekuci ukládající zaplacení peněžité částky,

b/ ve výši 30 % odměny podle § 7 až 10, jde-li o exekuci ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky.

(2) Zanikne-li oprávnění exekutora k vedení exekuce rozhodnutím soudu o vyloučení exekutora nebo o zastavení exekuce anebo změnou exekutora podle § 51 písm. a/, b/ a d/ zákona, činí odměna exekutora, jehož oprávnění zaniklo, 3.000 Kč, nestanoví-li se dále jinak.

(3) Pokud exekutor před tím, než z důvodů podle odstavce 2 zaniklo jeho oprávnění k vedení exekuce na peněžité plnění, již vymohl část pohledávky, náleží mu odměna stanovená podle § 6 z výše vymožené části pohledávky, nejméně však ve výši podle odstavce 2.

(4) Exekutorovi náleží odměna ve výši 500 Kč, nebyl-li exekutor pověřen vedením exekuce a zamítl-li nebo odmítl exekuční návrh nebo zastavil-li exekuční řízení.

(5) Pokud exekutor nebyl pověřen vedením exekuce nebo pokud oprávnění exekutora zaniklo z důvodů, které exekutor zavinił, odměna mu nenáleží.

(6) Nároky exekutora na náhradu výdajů vynaložených v souvislosti s exekuční činností nejsou ustanoveními odstavců 1 až 5 dotčeny.

§ 13

Náhrada hotových výdajů

(1) Exekutorovi náleží v souvislosti s výkonem exekuční činnosti náhrada hotových výdajů v paušální částce 3.500 Kč. Tato náhrada zahrnuje zejména soudní a jiné poplatky, cestovní výdaje, poštovné, úhrady osobám provádějícím přepravu zásilek, telekomunikační poplatky, odborná vyjádření opisy, fotokopie a náhrady nákladů na vložení či získání dat z centrálních informačních systémů.

(...)

V takto ustaveném právním rámci činí Nejvyšší soud k dovolatelem položené otázce (ad III.) tyto závěry:

[1] Odvolací soud ve spojení se dnem vydání příkazu k náhradě nákladů exekuce (2. prosinec 2013) nepřiléhavě hovoří o „§ 140 písm. e/ insolvenčního zákona ve znění platném v té době“. Ustanovení §

140 insolvenčního zákona v rozhodné době ani později neobsahovalo žádné písmeno e/. Odvolací soud měl nejspíše na mysli ustanovení „§ 140e“ insolvenčního zákona, to se ovšem nachází v insolvenčním zákoně až s účinností od 1. ledna 2014 (po novele provedené zákonem č. [294/2013](#) Sb.). Toto pochybení ovšem nemá vliv na správnost závěru odvolacího soudu, že přihlášená pohledávka není pohledávkou „vykonatelnou“.

[2] V R 5/2014 a znovu pak v usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. dubna 2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013, uveřejněném pod číslem 56/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 56/2017“), Nejvyšší soud ozřejmil (i pro období rozhodné v této věci), že rozhodnutí, jímž soudní exekutor určuje náklady exekuce (pro účely jejich vymožení některým ze způsobů určených v exekučním příkazu k provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky) příkaz k úhradě nákladů exekuce, je ve smyslu ustanovení § 109 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona „prováděním exekuce“ a nikoli jejím „nařízením“.

[3] S přihlédnutím k tomu, že v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužnice nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení 11. listopadu 2013, v 12.46 hodin (srov. § 109 odst. 4 insolvenčního zákona v rozhodném znění), bylo vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce žalovaným dne 2. prosince 2013 nepřipustným (zákaz obsažený v § 109 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona porušujícím) „prováděním exekuce“ a jako k takovému se k příkazu k úhradě nákladů exekuce v insolvenčním řízení vůbec nepřihlíží (srov. § 109 odst. 1 písm. c/ část věty za středníkem insolvenčního zákona).

[4] Jak vysvětleno výše, do insolvenčního řízení je soudní exekutor oprávněn přihlásit pohledávku z titulu nákladů exekuce (ve smyslu § 87 odst. 1 exekučního řádu) i jako nevykonatelnou. V R 56/2017 Nejvyšší soud uzavřel, že od úkonů směřujících k provedení exekuce, které soudní exekutor učiní v exekučním řízení v době, kdy trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného (čímž poruší zákaz plynoucí z § 109 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona), se nemohou odvíjet žádné úvahy o odměně soudního exekutora a že totéž platí i o nákladech (hotových výdajích), jež soudní exekutor s takovou činností (s takovými úkony) měl. Odvolací soud nicméně vyšel ve skutkové rovině z toho, že soudní exekutor (žalovaný) vyvíjel činnost, se kterou se pojí vznik práva na náhradu hotových výdajů i předtím, než nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek dlužnice mimo jiné vydal příkaz k provedení exekuce srážkami ze mzdy povinné (pozdější „insolvenční“ dlužnice).

[5] Nárok na náhradu hotových výdajů (paušální částkou 3.500 Kč zvýšenou o částku odpovídající 21% dani z přidané hodnoty, tj. o částku 735 Kč) má za této situace původ v ustanovení § 87 odst. 1 a 3 exekučního řádu ve spojení s § 11 odst. 6 a § 13 odst. 1 vyhlášky o odměně. Nejvyšší soud tudíž neshledává dovolání důvodným v rozsahu částky 4.235 Kč; potud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).

[6] Odvolací soud nicméně pochybil, měl-li obecně za nesprávný názor, že soudní exekutor má nárok na náhradu nákladů exekuce (jež zahrnují i odměnu soudního exekutora) jen v případě, že na uspokojení pohledávky oprávněného něco vymůže. Již z R 32/2015 plyne, že nevykonatelná pohledávka z titulu náhrady nákladů exekuce co do odměny soudního exekutora (jako pohledávka, která může být přihlášená a zjištěna v insolvenčním řízení vedeném na majetek dřívějšího povinného) vzniká (soudnímu exekutorovi vzniká právo na náhradu nákladů exekuce co do jeho odměny) v okamžiku, kdy soudní exekutor vymohl při provádění exekuce pohledávku nebo její část. K tomuto závěru se Nejvyšší soud přihlásil též v R 2/2017 a v rozsudku sen. zn. 29 ICdo 4/2015. Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž v dotčeném rozsahu není správné.

[7] Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), zrušil rozsudek odvolacího soudu v rozsahu, v němž prvním výrokiem potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v zamítavém výroku o věci samé ohledně části pohledávky tvořené odměnou soudního exekutora. Tu část prvního výroku rozsudku, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení a druhý výrok rozsudku, jímž odvolací soud rozhodl o nákladech odvolacího řízení, zrušil Nejvyšší soud jako závislé výroky (§ 242 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.). Ve zrušeném rozsahu pak Nejvyšší soud věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2

o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)